

Bratislava, 28. 2. 2022

Vážená pani riaditeľka,
Vážený pán riaditeľ,

v súvislosti s aktuálnou situáciou na Ukrajine a zabezpečením zdravotnej starostlivosti pre prichádzajúcich vojnových utečencov, si Vám dovoľujeme prostredníctvom tohto listu zaslať sumár posledných informácií:

1. **Triážne stany v nemocniciach**

- a. stany poskytnuté HaZZ určené na triáž COVID-19 pozitívnych pacientov boli stiahnuté z nemocníc.
- b. ponechávame zatiaľ stany v nemocniciach v rámci hraničnej oblasti Ukrajiny - v počte 2 stany. V prípade nutnosti a potreby budú stany z týchto nemocníc stiahnuté pre potreby MV SR.

2. **de-reprofilizácia COVID oddelení:**

- a. od 28. 2. sme plánovali dereprofilizáciu COVID oddelení, nakoľko však očakávame v najbližších dňoch väčší nárast pacientov z Ukrajiny, s príkazmi na dereprofilizáciu zatiaľ do rozhodnutia p. ministra budeme čakať a monitorovať situáciu.

3. **Triážne HOT-SPOTY na hraniciach:**

- a. MV SR zriaďuje hot-spoty na hraniciach (Ubl'a, Ulič, Veľké Slemence, Vyšné Nemecké, Čierna nad Tisou). Spolu ide o 5 hot-spotov.
- b. po spustení do prevádzky, MZSR v spolupráci s Intervenčným tímom MZ SR pripravuje súčinnosť pri zabezpečení základnej zdravotnej starostlivosti už na hraniciach v rozsahu poskytovania prvej pomoci. Nevyhnutná je nepretržitá prítomnosť zdravotníkov na hraniciach - 24 hodín. V súvislosti s nedostatkom dobrovoľníkov zriadilo MZ SR emailovú adresu pre účely prihlásenia sa zdravotníckych pracovníkov, ktorí sú ochotní pomáhať na hraniciach. E-mailová adresa: dobrovolnici.ukrajina@health.gov.sk. Celú koordináciu na hraniciach prevzal Intervečný tím MZSR. V súvislosti s tým, Vás prosíme o informovanie vašich kolegov, ak majú záujem pomáhať ako dobrovoľníci na hraniciach, aby nás neváhali kontaktovať prostredníctvom uvedenej e-mailovej adresy. Je nutné uviesť meno a priezvisko, tel. číslo, emailovú adresu, povolanie, jazykové zručnosti.

4. **Ubytovanie pre vojnových utečencov – zabezpečuje MV SR.**

- a. MVSR zriaďuje azylové zariadenia pre vojnových utečencov z Ukrajiny, kde je poskytnutá len základná zdravotná starostlivosť a základný skrining. Nakoľko Migračný úrad SR nedisponuje kapacitne takým personálnym zabezpečením, prosíme rovnako zdravotníckych pracovníkov, ktorí by radi pomohli s poskytovaním zdravotnej starostlivosti práve v týchto migračných zariadeniach, aby sa prihlásili cez emailovú adresu: katarina.gasperikova@minv.sk, je však nutné

v mailu uviesť okrem základných kontaktných údajov aj poznámku, že majú záujem pracovať práve v týchto migračných zariadeniach.

5. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti:

- a. už od piatka nám hlásia nemocnice príjem vojnových utečencov z Ukrajiny na urgentných príjmoch a niekoľko pacientov je hospitalizovaných v našich nemocniciach. Ide predovšetkým o ženy a deti.
- b. v piatok 26. 2. v podvečerných hodinách prebehol s nemocnicami v Košickom a Prešovskom kraji webex, kde boli nemocniciam poskytnuté základné informácie.
- c. dnes, t.j. 28.02. po skompletizovaní všetkých informácií prebehol webex aj s ostatnými nemocnicami vo všetkých krajoch. Je potrebné, aby ste sa pripravili na možný väčší počet osôb vyžadujúcich zdravotnú starostlivosť z radov ukrajinských utečencov. Nemocnice sa môžu s otázkami obrátiť aj na svojich ministerských krajských koordinátorov.

S akým typom pacientov sa môžete v nemocnici stretnúť:

- **Žiadatelia o udelenie azylu** – do doby rozhodnutia o posúdení ich žiadosti majú nárok na úhradu neodkladnej a potrebnej zdravotnej starostlivosti, ktorej úhradu zabezpečuje štát prostredníctvom MV SR. O presnom postupe vykazovania a potrebných dokladoch vás budeme informovať. Žiadateľ sa pri návšteve zdravotníckeho zariadenia preukazuje platným preukazom žiadateľa o udelenie azylu a platným dokladom o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti.
- **Osoby so statusom “dočasného útočiska”** - majú nárok na úhradu neodkladnej a potrebnej zdravotnej starostlivosti, ktorej úhradu zabezpečuje štát prostredníctvom MV SR.
- **Cudzinec s poskytnutou doplnkovou ochranou** - náhrady za poskytnutú ZS uhrádza VŠZP, následná refundácia je riešená cez MZ SR.
- **Azylanti** – osoby, ktorým bol v SR udelený azyl – tieto osoby sú zo zákona účastníkmi systému verejného zdravotného poistenia v SR, úplne rovnako ako všetci ostatní účastníci systému. Prvých 6 mesiacov po udelení azylu sú automaticky poistencami štátu. Po uplynutí tejto doby už k automatickému plateniu poistného štátom nedochádza, ale pokiaľ azylant splní podmienky pre platenie poistného štátom rovnako ako iný účastník systému (napr. zaeviduje sa na úrade práce, dosiahne dôchodkový vek, stará o dieťa vo veku do 6 rokov a pod.), štát za neho platí poistné naďalej.
- **Osoby bez vzťahu k SR**, ktoré nežiadajú o žiadnu formu pobytu alebo ochrany. V takomto prípade by si mali zdravotnú starostlivosť v plnej výške uhradiť. ***Je v záujme SR zabezpečiť aj pre tieto osoby poskytovanie zdravotnej starostlivosti v nevyhnutnom a potrebnom rozsahu.*** Momentálne pracujeme v spolupráci s MVSR a MFSR na zmene legislatívy, aby aj takáto skupina utečencov mala hradenú starostlivosť.
- Osoby s komerčným poistením - postup podľa poistných podmienok platných pre konkrétnu zmluvu.

Spôsob uhrádzania poskytovanej zdravotnej starostlivosti u žiadateľov o azyl a žiadateľov o udelenie statusu dočasného útočiska - **zasielame v samostatnej prílohe.**

Okrem týchto hlavných skupín osôb s migračným prvkom existuje viacero ďalších osobitne určených špeciálnych podskupín, pre ktoré sa ustanovuje osobitná forma nároku na úhradu zdravotnej starostlivosti.

Najčastejšie zdravotné indikácie:

- u cudzincov sa vyskytujú bežné zdravotné problémy, respiračné ochorenia,
- z vážnejších ide o psychiatrické problémy s nutnosťou hospitalizácie, epilepsiu, ochrnutie dolných končatín, omrzliny, postihnutie zraku a sluchu, operácia srdca, onkologickí pacienti a pod.,
- z prenosných ochorení sa najčastejšie vyskytuje COVID-19, svrab, HBV/HCV, výnimočne salmonela, TBC, HIV/AIDS, syfilis.

Zdravotná starostlivosť:

- Ministerstvo zdravotníctva SR odporúča vykonávať primárnu triáž vo forme antigénového testovania + rodinná, osobná (infekčné, neinfekčné ochorenia), lieková, pracovná, epidemiologická anamnéza, údaje o očkovaní + základné fyzikálne vyšetrenie so zhodnotením zdravotného stavu pacienta.
- Zo zhromaždených informácií tiež vyplýva, že tehotné ženy, maloleté osoby bez sprievodu, obeť mučenia a osoby s mentálnymi posttraumatickými poruchami predstavujú osobitné problémy. Problémom je aj starostlivosť o duševné zdravie, ktorá je zvyčajne poskytovaná neskoro.
- Vzhľadom na prevládajúce zdravotné problémy a riziká, ako aj otázky týkajúce sa prístupu migrantov k zdravotníckym službám sa odporúča pragmatický a flexibilný prístup existujúcej primárnej zdravotnej starostlivosti. Odporúčaný prístup primárnej zdravotnej starostlivosti na zvládnutie prílevu migrantov/utečencov by preto mal byť súčasťou širšej, medzi-sektorovej stratégie alebo plánu vytvoreného na zvládnutie prílevu utečencov, žiadateľov o azyl a migrantov.

6. Radiačná ochrana:

- a. v súvislosti s vojnovým stavom na Ukrajine je zvýšené riziko radiačnej hrozby. V úzkej súčinnosti s Úradom verejného zdravotníctva realizujeme monitoring radiácie na území SR. K dnešnému dňu nie je zaznamenaný nárast.
- b. **odporúčame zdravotníckym zariadeniam, aby sa pripravili na možných obstaranie osobných dozimetrov a prístroja na meranie radiačnej kontaminácie z povrchov (tzv. žehlička)** – o prípadnej potrebe obstarania do Vášho zdravotníckeho zariadenia vás budeme informovať.

7. **Jazykové a kultúrne prekážky** sa systematicky označujú za jednu z hlavných výziev. V mnohých členských štátoch nie sú k dispozícii žiadni profesionálni tlmočníci alebo medzikultúrni mediátori alebo nie sú k dispozícii v dostatočnom počte. Starostlivosť sa často poskytuje na základe nedostatočnej komunikácie a pochopenia kultúrnych rozdielov. V súvislosti s jazykovou bariérou pre potreby poskytnutia zdravotnej starostlivosti žiadame zdravotnícke zariadenia, aby v prípade, že im to dovoľuje personálna situácia v nemocnici, aby lekáry/ lekárov z Ukrajiny umiestňovali práve na urgentných príjmach, prípadne si zabezpečili lekára hovoriaceho ukrajinským jazykom na telefóne.

8. **Nedostatok zdravotných záznamov** brzdí kontinuitu starostlivosti. Neexistujú primerané systémy na výmenu lekárskejších informácií medzi členskými štátmi EÚ a tretími krajinami. Často nie je možné vystopovať pacientov v pohybe z jednej krajiny do druhej. Chýbajú záznamy o očkovaní. V súvislosti s touto situáciou, pripravuje MZSR jednoduchý anamnestický dvojjazyčný dotazník, ktorý by uľahčil prácu lekárov a sestier na urgentných príjmoch.
9. Problém s lekármi z Ukrajiny, ktorí pracujú v našich zdravotníckych zariadeniach - v súvislosti s povolávacími príkazmi mnohých ukrajinských lekárov, vás prosíme, aby ste umožnili všetkým zdravotníckym pracovníkom nastúpiť aj do iných zamestnaní (napr. RLP, RZP a pod.) a neobmedzovali im výkon pracovnej činnosti u iných poskytovateľov ZS pokiaľ to neobmedzuje poskytovanie ZS vo vašom zdravotníckom zariadení.

LEGISLATÍVA:

- Výnos Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 12. novembra 2011, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o vydávaní lekárskeho posudku, že štátny príslušník tretej krajiny netrpí chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie a zoznam chorôb ohrozujúcich verejné zdravie - pracujeme na zúžení skreeningu. Uvedený skreening sa týka žiadateľov o azyl, ktorí sú umiestnení v azylových centrách v gescii Migračného úradu.
- Dávam do pozornosti zmenu v zákone 480/2002 o azyle. Zmeny sa týkajú statusu Dočasného útočiska §29. **Pre poskytovateľov budú dôležité informácie uvedené v § 31, odsek 3, 4:**

(3) Dieťa narodené na území Slovenskej republiky cudzinke žiadajúcej o poskytnutie dočasného útočiska alebo odídennkyňi, ktoré narodením nenadobudne štátne občianstvo Slovenskej republiky, považuje sa za cudzinca žiadajúceho o poskytnutie dočasného útočiska; konanie o poskytnutie dočasného útočiska sa začína narodením dieťaťa.

(4) Zákonný zástupca dieťaťa podľa odseku 3 je povinný do 60 dní odo dňa narodenia dieťaťa poskytnúť poverenému zamestnancovi ministerstva pravdivo a úplne všetky požadované údaje potrebné na rozhodnutie o žiadosti o poskytnutie dočasného útočiska, ktoré sa zaznamenajú v dotazníku podľa [prílohy č. 3](#); ak tak neurobí, ministerstvo postupuje podľa [§ 31 ods. 7 písm. f\)](#).

V závere mi dovoľte ešte raz poďakovať všetkým lekárom, sestram, zdravotníckym pracovníkom, ale i vám vo vedeniach nemocníc a zdravotníckych zariadeniach za snahu, ochotu, srdečnosť a súdržnosť, ktorú ste za posledné dni vynaložili. Veľmi si to vážime

S úctou

Mgr. Lenka Dunajová Družkovská, v.r.